

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО

УДК347.77.025.01(087.6)

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

О. Лубчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: olenalubchuk@gmail.com*

У статті досліджено правову природу аудіовізуального твору як самостійного об'єкта авторського права. Проаналізовано чинне законодавство, міжнародні договори та іноземний досвід у сфері охорони аудіовізуального твору. Виявлено, що аудіовізуальний твір є результатом багатоетапної колективної творчої праці й належить до складних об'єктів права інтелектуальної власності. Обґрунтовано доцільність виокремлення двох груп-ознак аудіовізуального твору – тих, що обумовлені його приналежністю до творів як об'єктів авторського права та ознак, які властиві виключно аудіовізуальному твору, а відтак, дають змогу виокремити останній серед інших об'єктів права інтелектуальної власності. Наголошено на необхідності відносити до першої групи такі властивості, як творчий характер та об'єктивну форму вираження. Натомість до другої групи віднесено такі ознаки, як: 1) наявність серії зафіксованих та пов'язаних між собою кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів; 2) наявність візуального ефекту руху; 3) використання відповідних технічних засобів; 4) призначення для зорового та слухового сприйняття; 5) комплексний та колективний характер створення.

Ключові слова: об'єкт авторського права, творчий характер, об'єктивна форма вираження, складний твір.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2019.68.222>

На сьогодні аудіовізуальний твір є одним із найпоширеніших об'єктів авторського права. Цьому значною мірою посприяв розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, з огляду на що виникли нові способи створення й поширення аудіовізуальних творів, а також нові їх види із своїм специфічним правовим режимом. З огляду на складність процесу створення аудіовізуального твору, в якому бере участь цілий колектив осіб (сценаристів, кінорежисерів, художників, композиторів, продюсерів тощо), а також на різноманіття аудіовізуальних творів, важливим завданням є визначення правової природи аудіовізуального твору та його ключових характеристик як об'єкта права інтелектуальної власності.

Хоч вітчизняна індустрія створення аудіовізуальних творів переживає етап відродження, її розвиток ускладнюється наявністю численних правових прогалин у регулюванні прав інтелектуальної власності на аудіовізуальний твір і відсутністю системних наукових досліджень цієї сфери відносин.

Проблемам правової охорони різних об'єктів інтелектуальної власності присвячено чимало досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері теорії права, цивільного права та права інтелектуальної власності. До них належать, зокрема, праці К. О. Афанасьєвої, С. Ю. Бурлакова, Е. П. Гаврилова, В. С. Дмитришина, В. А. Дозорцева, В. С. Дроб'язка, О. В. Жилінкової, О. В. Кондакової, О. О. Кулінич, О. П. Сергєєва, К. А. Флейшиц, С. А. Чернишевої, О. С. Яворської. При цьому малодослідженим залишається питання правового режиму аудіовізуального твору як об'єкта права інтелектуальної власності. Відтак, пропонується тема наукового дослідження, викладеного у зазначеній статті, є актуальною та потребує подальшого вивчення.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу положень національного законодавства, міжнародних договорів та іноземного досвіду з'ясувати правову природу й виявити ключові ознаки аудіовізуального твору як об'єкта права інтелектуальної власності.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» у статті 1 визначає аудіовізуальний твір як такий, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (із звуковим супроводом та без нього), і сприйняття якого є можливим винятково за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими [22].

Дещо інше трактування аудіовізуального твору містить стаття 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», яка визначає його як частину телерадіопрограми, що є об'єктом авторського права, має певну тривалість, авторську назву і власну концепцію, складається з епізодів або цілісних авторських творів, поєднаних між собою творчим задумом і зображувальними чи звуковими засобами та яка є результатом спільної діяльності авторів, виконавців та виробників [23]. Зазначена дефініція, на відміну від запропонованої в Законі України «Про авторське право і суміжні права», акцентує увагу на елементах творчого процесу створення аудіовізуального твору, як-от: власна концепція, творчий задум та спільна діяльність творців.

Щоправда, плюралізм підходів є виправданим, коли йдеться про доктринальне тлумачення. Однак викладення законодавчих дефініцій одних і тих самих понять у різних нормативних актах є негативним явищем законодавчої техніки. Визначення тих самих понять різними нормативними актами по-різному взагалі є недопустимим [17, с. 172]. Тому важливо виробити єдиний законодавчий підхід до трактування поняття аудіовізуального твору, який би оптимально відображав його характеристики.

З'ясування ознак аудіовізуального твору розпочнемо з аналізу поняття «твору» й визначення вимог, відповідність яким уможливує віднесення того чи іншого об'єкта до сфери авторського права. За В. І. Серебровським, твір – це сукупність ідей, думок й образів, які отримали в ході творчої діяльності автора своє вираження в доступній для сприйняття почуттями людини конкретній формі, що припускає можливість відтворення [28, с. 32]. Натомість В. Я. Іонас визначає твір як відображення дійсності, яке є синтезом ідей (понять чи образів), вираженим в об'єктивній формі, що містить вирішення задачі пізнання та перетворення людини, суспільства й природи [16, с. 21]. Проаналізувавши зазначені трактування, виокремимо відповідні

характеристики твору як об'єкта авторського права. По-перше, він не є матеріальним благом, а продуктом творчої діяльності [18, с. 76]. По-друге, твір має бути втілений у конкретній формі, доступній для сприйняття людиною.

У цілях розкриття змісту критерію творчого характеру проаналізуємо поняття «творчості». В науковій літературі сформувався кілька підходів щодо трактування цього поняття. Один із них полягає в тому, щоб розглядати творчість як свідомий й здебільшого трудомісткий процес, що має на меті досягнення певного результату [28, с. 34]. Однак такий підхід призводить до необґрунтованого широкого трактування зазначеного поняття. Натомість Е. П. Гаврилов пропонує визначати творчість як діяльність людини, що створює щось якісно нове й відмінне завдяки своїй неповторності, оригінальності та унікальності [6, с. 83]. Очевидною перевагою такого трактування вбачається виокремлення певних ознак (новизна, оригінальність), яким повинен відповідати той чи інший результат, щоб вважатись творчістю.

Новизна може виражатись в новому змісті, новій формі твору, новій ідеї, новій науковій концепції тощо [20, с. 442–443]. Щоправда, в літературі сформувались два підходи щодо доцільності розгляду новизни як окремої ознаки твору. Перший ґрунтується на визнанні її самостійного характеру [16, с. 12]. Натомість прихильники другого підходу розглядають новизну не в якості окремої ознаки, а як невід'ємний елемент будь-якого твору. Так, С. П. Грішаєв зазначає, що в більшості випадків твір буде новим, оскільки він містить оригінальні думки, ідеї, художні зразки, композиції, які раніше не існували [9, с. 39]. Тобто ознака новизни повністю поглинається ознакою творчого характеру [27, с. 111]. Така позиція видається слушною, адже новизна є однією із ознак, які допомагають визначити творчий характер твору, а відтак, обґрунтованим є співвідношення новизни та творчого характеру як частини й цілого.

Критерієм, що дає змогу оцінити винятковість твору, є також його оригінальність. Вона вказує на те, що твір не повинен бути скопійований з іншого твору й має містити значний обсяг власного творчого матеріалу [1, с. 45]. При цьому оригінальність не можна оцінювати однаково стосовно всіх видів творів. Вона розрізняється залежно від того, чи йде мова про твори науки і техніки чи про художні твори, про оригінальний чи про похідний твір. Головне, щоб твір відрізнявся від своїх попередників, не був копією чи наслідуванням іншого твору [21, с. 58]. Однак не всі країни визнають оригінальність й новизну необхідними критеріями твору. В країнах англосаксонської правової сім'ї оригінальність твору поступається за важливістю вкладеній у твір праці, її творчому характеру. Навіть якщо твір не зовсім відповідає вимогам новизни, але автор проявив достатні вміння й доклав значних зусиль для його створення, цей твір визнається об'єктом авторського права [15, с. 134].

Наступна властивість будь-якого твору, в тому числі й аудіовізуального, полягає у наявності конкретної форми, доступної для сприйняття людиною, або ж об'єктивної форми. Під нею розуміють таку форму існування твору в зовнішньому світі, яка дозволяє іншим особам (крім автора) ознайомитись з твором [7, с. 70] й уможливує його сприйняття іншими людьми, як правило, за допомогою органів чуття [11, с. 70]. Як слушно зазначає О. П. Сергєєв, доти, поки думки та образи автора не проявляться зовні, а існують лише у вигляді творчого задуму, вони не можуть бути сприйняті іншими людьми і, як наслідок, немає практичної потреби в їх правовій охороні [27, с. 111–112]. Адже думки, образи й ідеї, що не були виражені в об'єктивній формі, за жодних умов не можуть бути введені в цивільний обіг і просто не можуть бути відокремлені від своїх творців [18, с. 77]. Варто також погодитися з М. В. Дозорцевою, що об'єктивна форма твору як ознака об'єкта

авторського права має подвійне значення. По-перше, вона повинна робити твір доступним для сприйняття третіми особами. По-друге, забезпечувати можливість відтворення твору третіми особами [13, с. 36–37]. Відтак, об'єктивна форма втілення твору є однією з умов, які уможливають його існування та сприйняття іншими як самостійного об'єкта права інтелектуальної власності.

Поряд з цим в окремих країнах для визнання певного твору об'єктом авторського права необхідно, щоб він був виражений не просто в об'єктивній, а в матеріальній формі [18, с. 77]. Можливість встановлення такого критерію охороноздатності твору допускається пунктом 2 статті 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів [2]. Такий підхід застосував законодавець і в Законі України «Про авторське право і суміжні права». Однак під час закріплення матеріальної форми на законодавчому рівні як обов'язкової необхідно враховувати специфіку, тих чи інших об'єктів авторського права. Варто погодитися з О. В. Кондаковою, що відповідна ознака не може бути в якості визначальної щодо всіх об'єктів авторського права в національному законодавстві, адже рівень розвитку технічних засобів фіксації й розповсюдження нематеріальних результатів інтелектуальної діяльності дає змогу значній кількості творів існувати поза межами будь-якої матеріальної форми (наприклад, у вигляді радіосигналу) [18, с. 77].

Однак не можна заперечувати й той факт, що твори в усній формі можуть з часом бути легко спотворені чи втрачені, що ускладнює можливість застосування ефективних способів захисту прав їх авторів [27, с. 113]. Так, І. І. Дахно вважає усну форму вираження твору суб'єктивною, оскільки, спираючись на неї, важко, а то й неможливо відтворити, сприйняти чи передати твір [10, с. 53]. Тому матеріальна форма твору є певною гарантією захисту прав авторів того чи іншого твору на випадок їх порушення, хоч її законодавче закріплення як критерій охороноздатності твору має реалізуватися з огляду на специфіку відповідного об'єкта авторського права.

Серед властивостей, притаманних винятково аудіовізуальному твору, необхідно відзначити насамперед таку законодавчо визначену ознаку, як наявність серії зафіксованих та пов'язаних між собою кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення. При цьому зображення повинні бути об'єднані спільним змістовним навантаженням [26, с. 42]. Очевидним є також той факт, що серія таких зображень повинна володіти певною послідовністю. Більше того, аудіовізуальний твір зазвичай складається з декількох послідовностей, кожна з яких виконує власну семантичну функцію та є автономною за смисловим наповненням [3]. Варто також зазначити, що кадр належить до групи складових частин кінематографічного твору, які можуть бути відокремлені й використані самостійно, незалежно від останнього, і за певних умов (дотримання критеріїв охороноздатності) охороняються як самостійний твір [4, с. 146].

Ще однією ознакою аудіовізуального твору, яку можна вивести на підставі аналізу законодавчої дефініції, є наявність візуального ефекту руху. У Рекомендації Генеральної конференції ЮНЕСКО «Про охорону та збереження рухомих зображень» від 27 жовтня 1980 р. рухомі зображення визначено як серію зафіксованих на носії зображень із звуковим супроводом чи без нього, які при відтворенні створюють враження руху і призначаються для комунікації чи демонстрації глядачам, або ж створюються у документальних цілях. До них зачислено, зокрема, кінематографічні й телевізійні твори, створені організаціями мовлення або для них [24]. Щоправда, в тих чи інших видах аудіовізуальних творів ефект руху проявляється по-різному. Так, окремі з них характеризуються візуальним ефектом

безперервного руху (кінофільми, телефільми). Натомість в слайдфільмах й діафільмах образи та інформація сприймаються із затримкою в часі, дискретно [5, с. 55].

Ознакою аудіовізуального твору, на яку вказує законодавець, є також те, що він доноситься до глядача за допомогою певних технічних пристроїв. Завдяки їм пов'язані між собою зображення створюють ілюзію руху. Так, серія кадрів за допомогою спеціальних технічних пристроїв перетворюється із поодиноких статичних зображень у динамічну загальну картину, що сприймається глядачами на екрані чи іншому призначеному для зорового сприйняття пристрої [4, с. 146]. Зазначена ознака тісно пов'язана із ще однією характеристикою аудіовізуальних творів – їх призначенням, яке полягає в зоровому та слуховому сприйнятті.

При визначенні ознак аудіовізуальних творів варто враховувати також складність процесу їх створення, яка зумовлена широким колом суб'єктів творення аудіовізуального твору й різнорідним характером його складових елементів. Так, В. А. Дозорцев зазначає, що традиційні об'єкти авторського права досить прості, є результатом творчої діяльності одної особи чи невеликої кількості осіб-співавторів, які здебільшого здійснюють однорідну діяльність. Однак з розвитком техніки з'явилися досить складні об'єкти, які, як зазвичай, не можуть бути створені однією особою і є продуктом різнорідної діяльності. Їх формування є результатом багатоетапного процесу, коли одні особи своєю творчою діяльністю створюють елементи, котрі використовуються на другому етапі вже іншими особами для творення комплексного об'єкта в цілому [12, с. 146]. До них вчений зачисляє, зокрема, аудіовізуальні твори.

Поділяючи усі складні художні твори на: просторові (статичні), тимчасові (динамічні) та твори синтетичного мистецтва (просторово-часові), І. В. Савельєва зараховує до останньої з категорій аудіовізуальні твори як такі, що є органічним поєднанням різних видів мистецтва в єдине художнє ціле [25, с. 31, 39]. О. В. Жилінкова виокремлює такі ознаки складного твору: 1) з'єднані твори двох або більше галузей мистецтва (різнорідні об'єкти авторського права); 2) кожна з частин твору створювали з метою творення цілісного твору; 3) кожна з частин твору не є головною по відношенню до інших; 4) частини твору можуть використовуватися разом та окремо від інших частин твору, тобто мати самостійне значення [14]. Аналіз відповідних характеристик дає змогу переконатися в приналежності аудіовізуального твору до категорії складних об'єктів права інтелектуальної власності. Адже, хоч він й охоплює низку різнорідних об'єктів, які можуть використовуватися окремо від нього, всі вони об'єднані єдиною метою – створення єдиного цілісного твору.

Особливістю аудіовізуального твору є також його комплексний характер. Адже об'єктом авторського права варто вважати не просто роботу автора чи ідеї, виражені автором, а твір як комплекс ідей та образів, що одержав своє об'єктивне вираження в готовій роботі [8, с. 59]. Ознакою, яка безпосередньо пов'язана з процесом створення аудіовізуального твору, є також колективний характер такого творення. Виділяючи індивідуальну, групову й колективну форми організації творчої праці, О. О. Красавчиков зазначає, що у випадку з аудіовізуальним твором має місце саме колективна форма, адже його створення відбувається за допомогою колективу творчих особистостей. До ознак цієї форми вчений зачисляє: 1) наявність між членами колективу формалізованих суспільних відносин; 2) соціальні зв'язки, сформовані в процесі створення певного нематеріального блага, є підсистемою у загальній сукупності суспільних відносин, що створюють зазначене творче об'єднання; 3) єдність цілі та єдність керівництва, що дає змогу не тільки поставити відповідні творчі завдання, але й організувати роботу [19, с. 471].

Проаналізувавши зазначені критерії, доходимо висновку, що всі вони проявляються у процесі творення аудіовізуального твору. Так, відносини між особами, які беруть участь у його створенні, регламентуються відповідними законодавчими нормами й положеннями укладених між ними договорів. Діяльність цих осіб підпорядковується єдиній меті – створенню самостійного об'єкта авторського права. Єдність керівництва забезпечується шляхом зосередження діяльності щодо управління творчим процесом в особі режисера.

Підсумовуючи, зазначимо, що аудіовізуальний твір є складним об'єктом авторського права та результатом багатоетапної колективної творчої праці. Ознаки аудіовізуального твору можна умовно поділити на дві категорії. Першу становлять ті, що властиві будь-якому твору як об'єкту авторського права. До них належать такі характеристики, як творчий характер та об'єктивна форма вираження аудіовізуального твору. Натомість другу категорію утворюють особливості, які уможливають відмежування аудіовізуальних творів від інших об'єктів права інтелектуальної власності. Серед них: 1) наявність серії зафіксованих та пов'язаних між собою кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів; 2) наявність візуального ефекту руху; 3) використання відповідних технічних засобів; 4) призначення для зорового та слухового сприйняття; 5) комплексний та колективний характер створення.

Список використаних джерел

1. Азбука авторского права / [пер. с англ. В. В. Тарасовой ; вступ. ст. Б. Д. Панкина]. – Москва : Юрид. Лит. : Les Presses de UNESCO, 1982. 104 с.
2. Бернская конвенция про охрану литературных и художних творів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051
3. *Бойцов И. А.* Аудиовизуальное произведение во французском и российском праве / И. А. Бойцов // Адвокат. – 2016. – № 5. – С. 65–72.
4. *Бузовська Н.* Фотографічний твір та кадр як складові кінематографічного твору: порівняльно-правовий аналіз // Юридичний вісник. – 2013. – № 3. – С. 145–148.
5. *Вовк О. Б.* Об'єкти і суб'єкти фотографування у контексті авторського права / О. Б. Вовк, В. А. Андруник // Вісник національного ун-ту «Львівська політехніка» / голов. ред. З. Піх. – Львів, 2009. – С. 54–61. – (Серія: Інформаційні системи та мережі ; вип. 653).
6. *Гаврилов Э. П.* Советское авторское право. Основные положения. Тенденции развития / Э. П. Гаврилов. – Москва : Наука, 1984. – 222 с.
7. *Гаврилов Э. П.* Комментарий к части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации (постатейный) / Э. П. Гаврилов, В. И. Еременко. – Москва : Экзамен, 2009. – 978 с.
8. *Гордон М. В.* Советское авторское право / М. В. Гордон. – Москва : Госюриздат, 1955. – 232 с.
9. *Гришаев С. П.* Интеллектуальная собственность : учеб. пособие С. П. Гришаев. – Москва : Юристъ, 2004. – 238 с.
10. *Дахно І. І.* Право інтелектуальної власності : навч. посібник / І. І. Дахно. – Київ : Либідь, 2002. – 200 с.
11. *Дельцова Н. В.* Объекты интеллектуальной собственности: система признаков и система правового регулирования : дисс. канд. юрид. наук / Н. В. Дельцова. – 2004. – 175 с.
12. *Дозорцев В. А.* Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации : сб. статей / В. А. Дозорцев ; Исслед. центр частного права. – Москва : Статут, 2003. – 416 с.
13. *Дозорцева М. В.* Особенности музыкального произведения как объекта авторского права / В. А. Дозорцев // Правоведение. – 1981. – № 5. – С. 36–44.
14. *Жилинкова Е.* Сложное произведение – новый термин / Е. Жилинкова // Юридическая практика. – 2008. – № 36. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pravo.ua/-article.php?id=100094601>

15. Жилінкова О. В. Поняття музичного твору як об'єкта авторського права / О. В. Жилінкова // Університетські наукові записки. – 2006. – № 1. – С. 132–137.
16. Ионас В. Я. Критерий творчества в авторском праве и судебной практике / В. Я. Ионас. – Москва : Юридическая литература, 1963. – 140 с.
17. Интеллектуальне право України / за заг. ред. проф. О. С. Яворської. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2016. – 608 с.
18. Кондакова О. В. Аудиовизуальное произведение как объект авторского права / О. В. Кондакова // Юридический журнал. – 2006. – №4(8). – С. 75–79.
19. Красавчиков О. А. Категории науки гражданского права / О. А. Красавчиков. – Москва : Статут, 2005. – 494 с.
20. Кулініч О. О. Умови надання правової охорони творам та окремим їх елементам / О. О. Кулініч // Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць / редкол.: С. В. Ківалов (голов.ред.) та ін.; відп. за вип. В. М. Дрьомін. – Одеса : Юридична література, 2011. – Вип. 58. – С. 441–449.
21. Литчик Д. Авторское право и смежные права / Д. Литчик ; [пер. с фр.] ; [предисл. М. Федотова]. – Москва : Ладомир ; Изд-во ЮНЕСКО, 2002. – 788 с.
22. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
23. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
24. Рекомендації Генеральної конференції ЮНЕСКО «Про охорону та збереження рухомих зображень» від 27.10.1980 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_270
25. Савельева И. В. Правовое регулирование отношений в области художественного творчества / И. В. Савельева. – Москва, 1986. – 141 с.
26. Семенова К. С. Правовая природа аудиовизуального произведения как объекта авторско-правовой охраны / К. С. Семенова // «Научный журнал NovaUm.Ru». Юридические науки. – 2016. – № 1. – С. 42–43.
27. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации : учебник [Електронний ресурс] / А. П. Сергеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ТК Велби, Проспект, 2004. – 752 с. – Режим доступу : http://www.pravo.vuzlib.ru/book_z1047_31.html
28. Серебровский В. И. Вопросы советского авторского права / В. И. Серебровский. – Москва : Изд-во АН СССР, 1956. – 283 с.

References

1. *Azbuka avtorskogo prava.* (1982). Moskva: Yuryd. Lyt.: Les Presses de UNESCO.
2. *Berns'ka konvetsiia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv.* Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051
3. Bojcov, I. A. (2016). Audiovizual'noe proizvedenie vo francuzskom i rossijskom prave. *Advokat*, 5, 65.
4. Buzovs'ka, N. (2013). Fotografichnyj tvir ta kadr iak skladovi kinematografichnoho tvoriv: porivnial'no-pravovyj analiz. *Yurydychnyj visnyk*, 3, 145–148.
5. Vovk, O. B. (2009). Ob'iekty i sub'iekty fotografovannia u konteksti avtors'koho prava. *Visn. nats. un-tu «L'vivs'ka politekhnika»*. Seriia: *Informatsijni systemy ta merezhi.L.*, 653, 54–61.
6. Gavrilo, Je. P. (1984). *Sovetskoe avtorskoe pravo. Osnovnye polozenija. Tendencii razvitija.* Moskva: Nauka.
7. Gavrilo, Je. P., Eremenko, V. I. (2009). *Kommentarij k chasti chetvertoj Grazhdanskogo kodeksa Rossijskoj Federacii (postatejnyj).* Moskva: Jekzamen.

8. Gordon, M. V. (1955). *Sovetskoe avtorskoe pravo*. Moskva: Gosjurizdat.
9. Grishaev, S. P. (2004). *Intellektual'naja sobstvennost': Uchebnoe posobie*. Moskva: Jurist'.
10. Dakhno, I. I. (2002). *Pravo intelektual'noi vlasnosti: navch. posib*. Kyiv: Lybid'.
11. Del'cova, N. V. (2004). *Ob'iekty intelektual'noj sobstvennosti: sistema priznakov i sistema pravovogo regulirovanija*: Dis. k. ju. n.
12. Dozorcev, V. A. (2003). *Intellektual'nye prava: Ponjatie. Sistema. Zadachi kodifikacii*: Sb. Statej; Issled. centr chastnogo prava. Moskva: Statut.
13. Dozorceva, M. V. (1981). Osobennosti muzykal'nogo proizvedenija kak ob'ekta avtorskogo prava. *Pravovedenie*, 5, 36–44.
14. Zhilinkova, E. (2008). Slozhnoe proizvedenie. – novyj termin. *Juridicheskaja praktika*, 36. Retrieved from : <http://pravo.ua/article.php?id=100094601>
15. Zhylinkova, O. V. (2006). Poniattia muzychnoho tvoriv yak ob'ekta avtors'koho prava. *Universytets'ki naukovi zapysky*, 1, 132–137.
16. Ionas, V. Ja. (1963). *Kriterij tvorcestva v avtorskom prave i sudebnoj praktike*. Moskva: Jurid. literatura, 140.
17. *Intellektual'ne pravo Ukrainy*. (2016). O. S. Yavors'ka (zah. red.). Ternopil': Pidruchnyky i posibnyky.
18. Kondakova, O. V. (2006). Audyovyzual'noe proyzvedenye kak ob'ekt avtorskoho prava. *Yurydycheskij zhurnal*, 4(8), 75–79.
19. Krasavchikov, O. A. (2005). *Kategorii nauki grazhdanskogo prava*. Moskva: Statut.
20. Kulinich, O. O. (2011). Umovy nadannia pravovoi okhorony tvoriv ta okremym ikh elementam. Aktual'ni problemy derzhavy i prava: zbirnyk naukovykh prats'. Redkol.: S. V. Kivalov (holov.red.) ta in. Odesa. *Yurydychna literatura*, 58, 441–449.
21. Lipcik, D. (2002). Avtorskoe pravo i smezhnye prava. Moskva: Lodomir, Izd-vo JuNESKO.
22. *Zakon Ukrainy pro avtorske pravo i sumizhni prava* (1993). Retrived from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
23. *Pro teleshchennia i radiomovlennia* (1994). Retrived from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>
24. *Rekomendatsii Heneral'noi konferentsii YuNESKO «Pro okhoronu ta zberezhenia rukhomykh zobrazen'»* (1980). Retrived from http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_270
25. Savel'eva, I. V. (1986). *Pravovoe regulirovanie otnoshenij v oblasti hudozhestvennogo tvorcestva*. Moskva.
26. Semenova, K. S. (2016). Pravovaja priroda audiovizual'nogo proizvedenija kak objekta avtorsko-pravovoj ohrany. «*Nauchnyj zhurnal NovaUm.Ru*». *Juridicheskie nauki*, 1, 42–43.
27. Sergeev, A. P. (2004). *Pravo intelektual'noj sobstvennosti v Rossijskoj Federacii*: Ucheb. Moskva: TK Velbi, Prospekt. Retrived from http://www.pravo.vuzlib.ru/book_z1047_31.html
28. Serebrovskij, V. I. (1956). *Voprosy sovetskogo avtorskogo prava*. Moskva: Izd-vo AN SSSR.

CONCEPT AND CHARACTERISTICS OF AUDIOVISUAL WORK AS AN OBJECT OF INTELLECTUAL PROPERTY LAW

O. Lubchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: olenalubchuk@gmail.com*

The article is devoted to the study of the legal nature of an audiovisual work as an independent object of copyright. The current legislation, international treaties and foreign experience in the field of audiovisual work protection are analyzed. The basic scientific

approaches concerning determination of the legal framework of an audiovisual work are described and the basic characteristics of the latter are formulated. It is revealed that audiovisual work is the result of multi-stage collective creative work. The necessity of assigning an audiovisual work to the category of complex objects of intellectual property law is substantiated. Despite the fact that it covers a number of heterogeneous objects, the latter are united around the sole purpose – the creation of an independent work.

Based on the analysis of the features of the collective form of creativity, the appropriateness of assigning an audiovisual work to the category of works that arise as a result of collective creation is concluded. As relations between the persons involved in its creation are regulated by the relevant laws and provisions of contracts concluded between them. In addition, their activities are subject to the sole purpose - the creation of an independent object of copyright. The unity of the leadership, in turn, is ensured by concentrating management activities in the hands of the director.

It is noted that for determining the features of audiovisual works, it is necessary to take into account the complexity of its creation, conditioned by a wide range of subjects participating in such a process and the heterogeneous nature of its components. The expediency of separating two groups of features of an audiovisual work is substantiated – characteristics justified by its belonging to works as objects of copyright, as well as features relating to audiovisual work exclusively, and, thus, making it possible to distinguish the latter among other objects of intellectual property rights. It is emphasized that creative character and objective form of expression should be classified as the characteristics of the first type. By contrast, a second group includes the following features: 1) the presence of a series of fixed and interconnected frames (images), analog or discrete signals; 2) the presence of a visual effect of motion; 3) the use of appropriate technical means; 4) intended for visual and auditory perception; 5) the complex and collective character of the creation.

Keywords: copyright object, creative character, objective form of expression, complex work.

*Стаття: надійшла до редакції 13.02.2019
прийнята до друку 01.11.2019*